

Toimintaohje: Henkilöstön lääkeluvat, yksityiset palveluntuottajat

Vastuualue: Ikäihmisten palvelut

Hyväksyjä: Jenni Halonen, Kati Poutanen

Laatija: Minna Penttinen

Hyväksytty: 28.7.2023

Päivitetty: 27.9.2024

Voimassa: 27.9.2024 alkaen toistaiseksi

Yksityisten palveluntuottajien lääkehoidon osaamisen varmistaminen noudattaa STM:n Turvallinen lääkehoito-oppaassa esitettyjä linjauksia. Palveluntuottajan on laadittava toiminnan laadun, asianmukaisuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi mm. omavalvontasuunnitelma ja lääkehoitosuunnitelma, mikäli lääkehoito kuuluu palveluihin.

Työnantajan velvollisuudet ja vastuut

Työnantaja vastaa siitä, että hoito ja myös lääkehoito on asiakkaalle/potilaalle turvallista. Työnantajalla on vastuu siitä, että

- yksikön henkilöstörakenne vastaa lääkehoidon vaativuustasoa ja jokaisessa työvuorossa on lääkehoidosta vastaava sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö
- työntekijöillä on tehtäviensä edellyttämä osaaminen.
- työntekijän osaaminen varmistetaan ennen lääkehoitoon osallistumista yksikön lääkehoitosuunnitelmassa määritellyllä tavalla
 - Suositeltavia lääkehoidon verkko-oppimisympäristöjä ovat mm. ProEdu, Skhole ja Awanic
- eri ammattiryhmille kuuluvat tehtävät on määritelty yksikön lääkehoitosuunnitelmassa
- työntekijöillä on lääkärin myöntämät luvat lääkehoidon toteuttamiseen, jotka dokumentoidaan asianmukaisesti
- henkilöstö sitoutuu lääkehoitosuunnitelman toteuttamiseen

Lääkeluvat ammattihenkilöittäin

Lääkehoitoon koulutettu, laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö (**sairaanhoitaja, terveydenhoitaja**)

Lääkehoidon osaamisen varmistaminen	Lääkehoidon teoriaperusteet ja lääkelaskenta tai vastaava PKV-lääkehoito tai vastaava Huumausainelääkkeet tai vastaava
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukaiset vaativan lääkehoidon luvat	Laskimoon annettava lääke- ja nestehoito tai vastaava Rokottaminen tai vastaava Muut vaativan lääkehoidon luvat palveluntuottajan omien vaatimusten mukaisesti: esimerkiksi lääkehoidon toteuttaminen erityisillä välineillä (lääkeannostelija) tai verensiirtojen toteuttaminen

Näytöt	Näytöt palveluntuottajan omien vaatimusten mukaisesti. Näyttöjä annetaan kyseiseen lääkelupaan liittyen 3–5 kpl.
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukainen täydennyskoulutus, mikäli toteuttaa kyseistä lääkehoitoa	Koulutusta iäkkäiden lääkehoidosta, mielenterveyden häiriöiden ja päihderiippuvuuksien lääkehoidosta, kivun lääkehoidosta sekä diabeteksen hoidosta.
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, lähi- tai perushoitaja	
Lääkehoidon osaamisen varmistaminen	Lääkehoidon teoriaperusteet ja lääkelaskenta tai vastaava
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukaiset vaativan lääkehoidon luvat	PKV-lääkehoito tai vastaava Luonnollista tietä annettavat huumausainelääkkeet tai vastaava Injektiot ihon alle (sc.) ja lihakseen (im.)
Poikkeustapauksina myönnetty työyksikön erillisluvat: asiakas/potilas TAI lääkekohtainen	Boluksen antaminen lääkeannostelijalla* (opioidia sisältävä lääkeaineseos) reitti: subcutikseen esim saattohoidossa olevalle potilaalle * Edellyttää sekä N-lääkeluvan suorittamista että perehtymistä lääkeannostelijan käyttöön.
Näytöt	Näytöt palveluntuottajan omien vaatimusten mukaisesti. Näyttöjä annetaan kyseiseen lääkelupaan liittyen 3–5 kpl.
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukainen täydennyskoulutus, mikäli toteuttaa kyseistä lääkehoitoa	Koulutusta iäkkäiden lääkehoidosta, mielenterveyden häiriöiden ja päihderiippuvuuksien lääkehoidosta, kivun lääkehoidosta sekä diabeteksen hoidosta.
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tutkintoon on sisältynyt lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaava lääkehoidon koulutusta . Muu kuin lähi- tai perushoitaja, esim. sosionomi, geronomi, lastenhoitaja. Varmista koulutustausta!	
Lääkehoidon osaamisen varmistaminen	Lääkehoidon teoriaperusteet ja lääkelaskenta tai vastaava
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukaiset vaativan lääkehoidon luvat	PKV-lääkehoito tai vastaava
Poikkeustapauksina myönnetty työyksikön erillisluvat: asiakas/potilas TAI lääkekohtainen	Injektiot ihon alle (sc.) ja lihakseen (im.) Rajattu N-lääkehoito luonnollista tietä → annosjakelussa olevat N-lääkkeet
Näytöt	Näytöt palveluntuottajan omien vaatimusten mukaisesti. Näyttöjä annetaan kyseiseen lääkelupaan liittyen 3–5 kpl.
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukainen pakollinen täydennyskoulutus, mikäli toteuttaa kyseistä lääkehoitoa	Koulutusta iäkkäiden lääkehoidosta, mielenterveyden häiriöiden ja päihderiippuvuuksien lääkehoidosta, kivun lääkehoidosta sekä diabeteksen hoidosta.

Hoito- tai hoivatyöntekijä, joka ei ole sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö (esim. hoiva-avustaja, ohjaaja, kodinhoitaja*) ja joka on käynyt lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaavan lääkehoidon koulutuksen.	
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukaiset vaativan lääkehoidon lupa Lääkelupa on asiakas/potilas- TAI lääkekohtainen	Läkehoidon perusteet -lupa.
Näytöt	Näytöt palveluntuottajan omien vaatimusten mukaisesti. Näyttöjä annetaan kyseiseen lääkelupaan liittyen vähintään 5 kpl.
Työyksikön lääkehoidon vaatimusten mukainen täydennyskoulutus, mikäli toteuttaa kyseistä lääkahoitoa	Koulutusta kivun lääkähoidosta
*) Jos kodinhoitaja on rekisteröitynyt Valviran rekisteriin, hän kuuluu yo ryhmään: "Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tutkintoon on sisällytynyt lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaava lääkehoidon koulutus. Muu kuin lähi- tai perushoitaja, esim. sosionomi, geronomi, lastenhoitaja"	

Hoiva-avustajan osallistuminen lääkehoitoon

Hoiva-avustaja ei ole sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Lähtökohtaisesti hoiva-avustajan tehtävässä työskentelevät eivät toteuta lääkehoitoa.

- Mikäli yksikön toiminnan kannalta hoiva-avustajien lääkehoitoon osallistuminen on välttämätöntä, tulee hoiva-avustajalla olla suoritettuna lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaava lääkehoidon koulutus (10 OSP), esim. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riverian tarjoama koulutus. Verkko-opinnot esim. LOVE-kurssit, eivät ole tässä edellytetty lisäkoulutus. Hoiva-avustajan osaaminen varmistettava ja lääkelupa tulee olla lääkärin allekirjoittama. Lääkelupa koskee luonnollista reittiä annettavia lääkkeitä, pois lukien PKV- ja N-lääkkeet. Lääkeluvat ja niihin liittyvät käytännöt tulee kuvata työyksikön lääkehoitosuunnitelmassa.

Hoiva-avustaja ei voi itsenäisesti vastata asiakkaan lääkehoidosta eikä toteuttaa lääkehoitoa yksin. Hoiva-avustaja antaa pääasiassa valmiiksi jaettuja lääkkeitä (annosjakelussa olevat lääkkeet) luonnollista tietä eli tabletteina ja kapseleina. Hän voi myös annostella lääkeluoksia, silmä- ja korvatippoja, ihovoiteita, lääkelaastareita (esimerkiksi muistilaastari) tai asettaa peräpuikkoja. Hoiva-avustaja ei voi koskaan antaa pääasiassa keskushermostoon vaikuttavia- (PKV) tai huumausainelääkkeitä (N-lääkkeitä) eikä annostella insuliinia.

Lisätietoja

[Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:6, Liite 6. Lääkehoitosuunnitelman mallipohja [Liite_6.docx](#) ([live.com](#))

Valvira: [Lääkehoito - Valvira](#)

Fimea: [Turvallinen lääkehoito - Fimea.fi - Fimea](#)

Osaamisen kehittämisen palvelut: laakeosaaminen@siunsote.fi